

РОЗДІЛ I

Теорія, історія держави та права, філософія права

УДК 340.12: 342.726

І. Жаровська, Н. Ортинська

Вплив глобалізаційних процесів на професійно-правове становище молодого покоління

У статті розглянуто особливості глобалізаційних змін, що мають вплив на всі сфери життя сучасної молодшої людини. Проаналізовано шість основних підходів до освіти ХХІ століття. Проаналізовано вплив технологічного прогресу на ринок праці. У зв'язку із наявними змінами постає необхідність у зміні підходів до освіти загалом. Доведено, що освітні програми майбутнього повинні бути розраховані не на засвоєння матеріалу студентом, а на розвиток аналітичного, креативного мислення, що зможе знайти своє практичне застосування у майбутній професійній діяльності.

Ключові слова: глобалізація, молоде покоління, освіта, технологічний прогрес, штучний інтелект.

Постановка проблеми. Сучасне суспільство бореться належну реалізацію прав людини та громадянина. Розвинуті держави світукладають ці постулати у своїй нормотворчій діяльності для загальної мети – покращення правового становища людини. На сьогоднішній день наукове співтовариство констатує виникнення четвертого покоління прав людини, що з'явилося внаслідок стрімкого розвитку практично всіх галузей знань. Вже не новизною для нас є такі поняття як: штучний інтелект, клонування, генна інженерія, використання віртуальної реальності, безпілотні автомобілі та літаки.

Геополітичні суспільні зміни зумовлюють зміни в соціальній реальності, які створюють умови для окремої людини щодо розвитку її особистості, захисту її потреб та законних інтересів. Особливо важливою мегатенденцією в розвитку сучасного світу є глобалізація, що виражається в посиленні політичної, економічної, культурної взаємозалежності суспільств і в найзагальнішому вигляді може бути визначена як «процес, який призводить до зв'язування структур, культур та інститутів і охопив увесь світ [1, р.133].

Вплив цих революційних досягнень людства складно переоцінити на економічну, державно-владну, освітню, наукову, управлінську та навіть на особистісні сфери людського буття. Життєдіяльність людини тісно пов'язана з новітніми досягненнями технічного прогресу які нестримно розвиваються та вдосконалюються. Існування людини вже від самого народження піддається якісно новому, трансформованому прояву, яке потребує дослідження та переосмислення концептуальних засад правового становища людини.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням та науковою розробкою впливу глобалізації на правове становище людини займалися О. Авиамова, П. Скотт, К. Омаї, Г. Хамел, Бауман, У. Бек, К. Омае, С. Стрейндж, Е. Тоффлер, М. Фуко, Ю. Хабермаа, Дж. Ролз, А. Фукуяма та ін. Однак в них опосередковано розкривається проблематика впливу глобалізації на правове

становище саме молоді, проте вказане є вагомою невирішеною проблемою сучасного правознавства.

Метою наукової статті є дослідження глобалізаційних змін, що відбуваються у сучасному світі та їхній вплив на правове становище.

Виклад основних положень. Інтеграція та асиміляція суспільства у сучасну парадигму глобалізаційних змін, що відбуваються мають неабиякий вплив на кожну людину яка перебуває у сьогоднішніх цілковито непередбачуваних умовах, оскільки змінилась не лише практична якість життя але і соціальна складова взаємовідносин між індивідами. На наш погляд, найбільш сприйнятливою верствою населення є молодь. В силу особливого періоду їхнього життя, етапу формування фізичної та психологічної зрілості – молодь є найбільшим індикатором змін, що відбуваються. Часто молода людина не готова до тиску сучасного світу, який ставить кожного з нас у жорсткі рамки і це стає поштовхом для внутрішнього несприйняття як самого себе так і навколишнього середовища загалом, і, як наслідок, виражається у різних деструкціях які притаманні сучасній людині.

Розглядаючи молодість крізь призму часових видозмін можна спостерігати тенденцію до зниження віку в якому дитина перебуває у безтурботному періоді життя. Це пов'язано із безліччю факторів одним із них є глобалізація освітнього простору. «Освіта як одне з основних прав людини є ключем до стійкого розвитку, миру і стабільності як у самих державах, так і у відносинах між ними. У зв'язку з цим є необхідним засобом ефективної участі в житті суспільства та в економіці XXI століття, які охоплені прискореною глобалізацією» [2, с.206].

Основа майбутнього розвитку людської цивілізації – знання, що відчувають вплив новітніх і традиційних стандартів. Глобалізація є векторно непрогнозованим явищем, тому чітких перспектив розвитку і трансформації передбачити неможливо. Вказане стосується кожного члена суспільства, оскільки сучасні суспільні змінні передбачають відхід від класичного розуміння освіти на первинному етапі життя, де особи зрілого віку користуються лише знаннями і навичками, набутими раніше. Освіта вимагає динаміки. Концепція «освіта протягом всього життя» – це новий принцип світобудови, яка передбачає, шість основних підходів:

1. Нові базисні вміння для всіх (потрібно забезпечити загальний і постійний доступ до навчання для отримання і поновлення навичок, які необхідні для довготривалої участі в суспільстві знань. Базисних умінь є п'ять: вміння працювати з інформаційно-обчислювальною технікою, іноземні мови, технічна культура, підприємництво, соціальні навички (вміння бути більш самостійним через самоспрямованість, самовпевненість, ризикованість, креативність). Цей перелік умінь, кваліфікацій і досвіду, які потрібні на нинішньому ринку праці, постійно змінюються.

2. Більше інвестувань у людські ресурси.

3. Інновації у викладанні та навчанні (активно впроваджувати ефективні методи та умови викладання і навчання для континууму навчання впродовж усього життя).

4. Цінність навчання (удосконалити засоби, за допомогою яких оцінюються участь у процесі та результати навчання впродовж усього життя, особливо в неофіційному та неформальному навчанні).

5. Переусвідомлення керівництва та консультування (забезпечити спрощеність отримання високоякісної інформації та порад щодо можливостей навчання у світі і впродовж усього життя).

6. Наближення навчання до споживача (надання можливості навчання впродовж усього життя максимально наближеного до учнів, в їх власній громаді та за допомогою сучасних технічних засобів, де це потрібно) [3].

Вагомість освіти визнано на міжнародному і національному рівні. Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури проголосила новий вік століттям освіти, чим визнала цю сферу доміантною для розвитку людства. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки констатувала, що освіта виступає стратегічним ресурсом соціально-економічного, культурного і духовного розвитку суспільства, поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення міжнародного авторитету й формування позитивного іміджу нашої держави, створення умов для реалізації кожної особистості. Вітчизняна наукова спільнота відзначає, що «цивілізаційні зміни приводять до зростання значущості освіти в суспільному житті; поряд з наукою вона стає найбільш пріоритетною сферою всієї життєдіяльності» [4].

Ще п'ятдесят років тому суспільство не вважало, що здобування вищої освіти є чимось обов'язковим та необхідним для кожної молодої людини. Достатньо було закінчити середню школу чи технікум та мати змогу достойно забезпечити себе та свою сім'ю. Існувала велика кількість професій, що не вимагали дипломованих спеціалістів.

У сьогоднішньому технологічному прогресі багато професій невпинно відмирають, оскільки

на заміну людському ресурсу приходять роботизовані машини із штучним інтелектом, які здатні швидше та якісніше виконувати роботу, а ніж людина і це стало тривожним сигналом для молоді у всьому світі.

Наприклад в Об'єднаних Арабських Еміратах вже давно використовуються метро без участі водія, та ж сама тенденція відбувається із безпілотними таксі. Більшість виробничих заводів автоматизовані і потребують мінімальної участі людини у своїй діяльності. В медичній сфері роботів вже давно використовують як помічників при веденні операцій, надання допомоги людям похилого віку, людей з особливими потребами та дітей з аутизмом. Існують магазини, автозаправні станції самообслуговування, які не потребують людського ресурсу для їхнього повноцінного функціонування. Навіть така професія як пастух відходить у минуле, оскільки новітні технології дозволяють контролювати випас худоби та безпечно її повернення до ферми за допомогою комп'ютерних технологій. Система надання банківських послуг також відчула на собі технологічний процес. Перекази коштів, on-line страхування, відкриття особистих рахунків, оплата різного виду послуг тепер не потребує відвідування банку, клієнт може всі ці операції здійснювати не виходячи із дому, використовуючи лише свій смартфон.

Існують програми, які складають нотатки новин, аналіз біржової торгівлі та навіть редагують тексти, виправляючи орфографічні помилки та приводячи текст у необхідний стиль. Такі видання як The Washington Post, Los Angeles Times, Associated Press і Forbes використовують роботів для написання коротких новин і звітів з місця подій, які виштовхують із біржі праці навіть професійних редакторів та журналістів. Існує сайт, заснований на праці Карла Бенедикта Фрея і Майкла А. Осборна «Майбутнє зайнятості: наскільки чутливими є робочі місця для комп'ютеризації?» [5]. Ми спробували випробувати дану програму та ввели професію перекладача, система оцінила у 38% ризику щодо заміни роботом даного виду діяльності, до речі, як в усному так і письмову перекладі. Ця програма може бути корисною для молодого покоління при виборі майбутньої професії щоб проаналізувати рівень загрози роботизації будь-якого виду діяльності.

Інноваційний технологічний процес торкнувся майже всієї професійної діяльності людини, з першого погляду зручність використання даних благ цивілізації важко переоцінити, сучасна людина витрачає мінімум часу для владнання безлічі завдань. А роботодавці витрачають менше грошей на утримання працівників та убезпечують себе швидким та надійним способом надання послуг.

Рутинні завдання, які колись на робочому місці виконувала людина, у майбутньому повністю замінить штучний інтелект. Науковці прогнозують, що за 45 років штучний інтелект замінить людину у майже всіх професіях.

Реймонд Курцвейл, відомий футуролог, винахідник численних систем для розпізнавання мови, технічний директор в області машинного навчання в компанії Google, опублікував прогноз про те, що чекає людство в майбутні 50 років. Зокрема, він вважає, що вже в 2020 році персональні комп'ютери досягнуть обчислювальної потужності, порівняної з людським мозком, а у 2022-му в США і Європі будуть діяти закони, що регулюють відносини між людьми і роботами. У 2029 році штучний інтелект не тільки зможе повністю пройти тест Тьюринга, але зробить це краще за багатьох реальних співрозмовників. Антуан Блондо - генеральний директор компанії Sentient Technologies Holdings, зазначає, що вже в найближчі 5 років розвиток штучного інтелекту досягне того рівня, що ми зможемо просто розмовляти зі своїми телефонами або комп'ютерами, при цьому вони повністю будуть розуміти наші команди [6, с. 7]. Таким чином, професії, які існували сотні років, поступово замінюються машинами, позбавляючи тисячі людей місця праці.

На сьогоднішній день навіть успішне закінчення вищого навчального закладу не дає жодних гарантій щодо працевлаштування, оскільки ринок праці змінюється надзвичайно швидко. Молодій людині у сьогоднішніх умовах є надзвичайно складно не тільки обрати професію, а й мати впевненість у практичному застосуванні здобутих знань у майбутньому.

Освітні програми майбутнього повинні бути розраховані не на засвоєння матеріалу студентом, а на розвиток аналітичного, креативного мислення, що зможе знайти своє практичне застосування у майбутній професійній діяльності.

Сьогодні ми не можемо передбачити того обсягу знань, який знадобиться молоді в майбутньому, оскільки ринок праці постійно диктує все нові вимоги. Розвиток нових наукових сфер трансформує навчальні програми та варіює ті навички і вміння, які необхідні молодій людині. Освітня сфера повинна переорієнтовуватися на потенційну освіту, перестати бути сталою, а відповідати динамічним змінам суспільства. Освіта має бути стимулом для розвитку нашого майбутнього, а не створювати гальмівних проблем для них, як-от зайва витрата часу і фізичних ресурсів для здобуття застарілих знань чи другорядної інформації.

Освіта глобалізованого простору має низку особливостей, серед яких обов'язкова інформатизація освітнього простору. Сьогодні молода людина має змогу здобувати дистанційну освіту у найкращих вищих навчальних закладах світу, стати слухачем on-line лекцій найвідоміших професорів. Знання іноземної мови відкриває для молодої людини безмежні можливості в самоосвіті, що стало можливим саме завдяки технологічному прогресу. Сьогодні є можливість працювати дистанційно майже у будь-якому куточку світу, будучи фрілансером, що особливо зручно для молодого покоління. Це хороша можливість випробувати себе та здобути стаж у своїй професії та навіть під час навчання, оскільки фрілансер в основному самостійно встановлює собі режим та місце, з якого він буде працювати.

Молодій людині стало в рази важче реалізувати себе у даному конкурентному соціальному середовищі, вже не достатньо просто здобути вищу освіту, яка колись давала гарантію забезпеченого та стабільного майбутнього, перспектив у працевлаштуванні та впевненості у завтрашньому дні, потреба у навчанні стала перманентною необхідністю сучасного цивілізованого світу. У зв'язку із технологічним прогресом людство зазнає безліч змін у своєму повсякденному житті. Технологічний прогрес надав безліч можливостей людині для покращення якості життя, у той же час багато професій втрачають свою актуальність у майбутньому. У зв'язку із цим молоде покоління змушене навчатись протягом усього свого життя, розвивати креативність та аналітичне мислення, оскільки жоден технологічно-досконалий інтелект не може зрівнятися із людським необмеженим та всеосяжним розумом.

Висновки. Слід вказати на наступні трансформації професійно-правового становища молоді:

1. Необхідність навчання протягом всього життя, що зумовлена швидкою зміною сучасних знань;
2. Трансформація всієї освітньої сфери в напрямку надання вмінь та навиків для здобуття знань самостійно;
3. Відмирання класичних видів робіт та професій в наслідок науково-технічного прогресу;
4. Поява нових професій та їх вагома затребуваність в професійній сфері;
5. За допомогою технологічного прогресу молода людина може дистанційно працювати та навчатись, не обмежуючись формально робочим місцем, навіть кордоном держави.

Джерела та література

1. Archer M. Sociology for One World: Unity and Diversity / M. Archer // International Sociology. – 1991. – Vol. 6. – № 2.
2. Федорченко В.К. Стратегія розвитку освіти на порозі XXI століття (міжнародний аналітичний огляд) / В.К. Федорченко // Нові технології навчання : наук.-метод. зб. / [ред. кол. : В. О. Зайчук (гол. ред.), О. Я. Савченко та ін.]. – К. : НМЦ ВО, 2002. – Вип. 32. – С. 205-212.
3. Квятковський С. Меморандум Європейської комісії «Навчання протягом усього життя» / С. Квятковський // Неперервна професійна освіта: теорія і практика: наук.-метод. журнал. – 2002. – Вип. 3 (7). – С. 11-19.
4. Освіта в структурі цивілізаційних змін : Постанова Загальних зборів Національної академії педагогічних наук України від 18.11.2010 р. № 1-6/3-5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nau.kiev.ua/index.php?page=hotline&file=348715-18112010-0.txt&code=v1-6_601-10.
5. Чи може робот забрати мою роботу? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://willrobotstakemyjob.com>.
6. Блозва Л.М. Штучний інтелект: філософсько-антропологічний погляд / Л.М. Блозва // Філософія і політологія в контексті сучасної культури. – 2016. – Вип. 4. – С. 4-10.

Жаровская И., Ортинская Н. Влияние глобализационных процессов на профессионально-правовое положение молодого поколения. В статье рассмотрены особенности глобализационных изменений, влияющих на все сферы жизни современного молодого человека. Проанализированы шесть основных подходов к образованию XXI века: доступ к обучению, инвестирование в человеческие ресурсы, инновации в преподавании и обучении, ценность самого обучения, переосмысление руководства и консультирования, приближение обучения к потребителю. Проанализировано влияние технологического прогресса на отмирание профессий, эти изменения стали тревожным сигналом для молодежи во всем мире. В связи с имеющимися изменениями возникает необходимость в изменении подходов к образованию в целом. Доказано, что образовательные программы будущего должны быть рассчитаны не на усвоение материала

студентом, а на развитие аналитического, креативного мышления, благодаря чему он сможет найти свое практическое применение в будущей профессиональной деятельности. Сделан вывод, что молодому человеку сегодня сложнее реализовать себя в конкурентной социальной среде. Поэтому молодое поколение вынуждено учиться в течение всей своей жизни, развивать креативность и аналитическое мышление, поскольку ни один технологически совершенный интеллект не может сравниться с человеческим неограниченным и всеобъемлющим умом.

Ключевые слова: глобализация, молодое поколение, образование, технологический прогресс, искусственный интеллект.

Zharovska I., Ortynska N. Globalization Process Impact on the Professional and Legal Status of the Younger Generation. The article discusses the features of the globalization changes that affect all aspects of modern youth life. The six main approaches to the education of the XXI century are analyzed: free access to education, investing in human resources, innovative technologies in teaching and learning, the value of learning itself, reconsidering the issues of leadership and counseling, bringing education closer to the consumer. Technological progress has caused disappearance of some professions. These changes have become an alarming signal for young people all over the world. Existing changes necessitated changes in approaches to education in general. The educational programs of the future should be designed not for mastering of the learning material by the student, but for the development of analytical, creative thinking that can find its practical application in the future professional activities. The author argues that it is more difficult for young people today to realize themselves in a competitive social environment. Therefore, the younger generation is forced to study throughout life, develop their creativity and analytical thinking, since no technologically perfect intelligence can match the human unlimited and all-encompassing mind.

Key words: globalization, young generation, education, technological progress, artificial intelligence.